

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

G. van Atten, Gorinchem

Verzegeld (2)

Ef. 1 : 13

Ezechiël 9

Openb. 7 : 1-8

Vorige keer begon ik met de opmerking dat de apostel Paulus alleen in zijn brief aan de Efeziërs spreekt over verzegeling van de gelovigen met de Heilige Geest. „Blijkbaar” schreef ik, „speelde deze woordcombinatie hem wat door de gedachten toen hij deze brief aan het schrijven was.”

Hebben we in het vorige nummer overwogen, wat de betekenis van die verzegeling is, deze keer willen we wat verder zoeken naar de achtergrond van de woordcombinatie, zoals Paulus die gebruikt.

Ik wil beginnen met de aanduiding „de Heilige Geest der belofte”, die Paulus gebruikt in Ef. 1 : 13. De aanduiding is een letterlijke weergave van het grieks; je zou in het nederlands ook zonder meer kunnen zeggen: de beloofde Geest. Gelukkig is dat niet gebeurd in onze bijbelvertaling; voor mijn gevoel zou daarmee de uitdrukking wat worden afgevlakt; zou je niet meer merken dat de Geest toch nadrukkelijk als inhoud van Gods belofte aan Zijn volk is toegezegd. De Groot Nieuws Bijbel heeft hier een goede greep gedaan, door weer te geven: de Heilige Geest die God beloofd had.

Paulus volstaat met die aanduiding. Hij gaat niet breed uit de doeken doen waar die belofte nu in Wet en Profeten te vinden is. Een paar ervan kunnen we ons zonder meer wel voor de geest halen, denk ik. Te wijzen valt op Jes. 32 : 15a: totdat over ons uitgestort wordt de Geest uit de hoge; Ezech. 36 : 27: Mijn Geest zal Ik in Uw binnenste geven...; Zach. 12 : 10: Ik zal over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem uitgieten de Geest der genade en der gebeden... En niet te vergeten

de door Petrus in Hand. 2 geciteerde tekst uit Joëls profetieën.

De tijd waar Joël van spreekt is nu gekomen, zegt Petrus daar. Om in de gaven van die tijd te delen is de weg: Bekeert U en ieder van U late zich doppen op de naam van Jezus Christus, tot vergeving van Uw zonden, en gij zult de gave van de Heilige Geest ontvangen. Want voor U is de belofte... (Hand. 2 : 38, 39).

Die belofte betreft zowel het een, de vergeving van de zonden, als het ander, de gave van de Heilige Geest.

En zo getuigt en vermaant Petrus: Laat U behouden uit dit verkeerde geslacht (vs. 40).

—o—

Juist de laatste, samenvattende, woorden uit Hand. 2 doen onze gedachten, samen met het woord „verzegelen” uit Ef. 1 en 4, gaan naar Ezechiëls visioen van de dreigende ondergang van Jeruzalem. In dat visioen ziet de profeet zes wraakengelen van God, en als zevende figuur een man met een schrijfkoker. Deze laatste krijgt de opdracht een teken

Inhoud

- 217 Ds G. van Atten,
Verzegeld (2)
- 218 Ds J. Waagmeester,
Rondom woord en kerk
(1)
- 219 Ds G. van den Brink,
Pastorale Notities
- 220 Ds W. Steenberghe,
Ik mag er zijn
- 222 Ds B. Wielenga,
Boekbesprekingen

aan te brengen op het voorhoofd van die mensen, die zuchten en kermen over de gruwelen die in de stad bedreven worden. Mensen die verdriet hebben over de afgoderij onder Gods eigen volk. Mensen die geen andere mogelijkheden van verweer en verzet hebben dan kermen en de Here aanroepen. Het kwaad is hun boven het hoofd gegroeid; ze zien de toekomst met vreze en beven tegemoet. Wat dat betreft is hun bestaan vergelijkbaar met de vraag van die mensen uit Jeruzalem, die we in Hand. 2 aan de apostelen horen vragen: Mannen broeders, wat moeten we doen? Is er nu nog een weg om genade te vinden? Petrus heeft deze boodschap voor hen: laat U behouden uit dit verkeerde geslacht – zoals de getekenden in Ezechiël 9 behouden werden. Zoekt de vergeving van zonden in de naam van Jezus Christus. Laat U doppen en ontvang de Heilige Geest. In het visioen van Ezechiël moeten de wraakengelen wachten tot de man met de schrijfkoker zijn werk heeft gedaan. Zo moeten in Openb. 7 de en-

gelen, die de vier winden der aarde vasthouden, wachten totdat de knechten des Heren aan hun voorhoofd verzegeld zijn.

Zo ziet Johannes ze, de verzegelden uit de stammen Israëls – en in één oogopslag met hen de schare die niemand tellen kan uit alle volken. Zij die komen uit de grote verdrukking en hun gewaden wit gemaakt hebben in het bloed van het Lam.

—o—

Zo ontvangen gelovigen uit Israël en uit alle volken in de Geest van Christus het zegel van hun behoud; door die Geest leren zij Abba, Vader, zeggen. Zo zijn ze kinderen en erfgenamen (Rom. 8 : 15-17). Voor U, kon Petrus zeggen op het Pinksterfeest, geldt de belofte. Voor U en voor Uw kinderen – en voor allen die verre zijn, zovelen als er de Here onze God toe roepen zal. Aan die belofte van Gods verbond hebben de christenen in Efeze (en de gelovigen uit alle plaatsen en in alle tijden niet minder dan zij) deel ontvangen, Misschien loopt er een verbindingslijn tussen Paulus' spreken over de verzegeling met de Geest tot de dag der verlossing, juist in deze brief, en zijn schrijven over de eenheid der gemeente in hoofdstuk 2 : 11-22. Vroeger, schrijft hij aan de christenen in Efeze, waart gij vreemd aan de verbonden der belofte, zonder hoop en zonder God in de wereld. Thans, in Christus Jezus, zijt gij, die eertijds veraf waart, dichtbijgekomen door het bloed van Christus. Geen vreemdelingen meer, maar medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods.

Opbouw in de vakantieperiode

In verband met de vakanties zal ons blad niet verschijnen op 22 juli en 12 augustus.

Belangehebbende worden verzocht hiermede rekening te houden.

De redactie

Tijdens de jaarvergadering van onze persvereniging op 12 maart j.l. hebben verschillenden van de aanwezigen kritisch gereageerd op het door ds De Jong gesprokene. De redactie vond twee van hen, de emeritus predikant ds J. Waagmeester en ds J. M. Mudde te Breukelen, bereid hun kritische gedachten op papier te zetten. Nadat hun bijdragen gepubliceerd zijn, zal ds De Jong daarop nog antwoorden.

De redactie

J. Waagmeester, Lisse

Rondom woord en kerk (1)

Kritische notities bij de causerie van ds H. de Jong over „De Toekomst van onze kerken”.

Van het werk van ds De Jong heb ik vaak met dankbaarheid kennisgenomen. Maar toen ik de stellingen bij de causerie in „Opbouw” van 4 maart j.l. had gelezen, stonden er veel vraagtekens. Bij het luisteren naar de toelichting en het lezen van de causerie zijn mijn bezwaren alleen maar toegenomen.

’k Wil beginnen met wat ds De Jong zegt over de kerk en het lidmaatschap van de kerk. „Het komt er voor de NGK op aan, dienstbaar te zijn aan de komst van het Koninkrijk Gods.” Hartelijk mee eens. Hóé zijn we aan de komst van dat rijk dienstbaar? We zijn dienstbaar aan de komst van Gods rijk, als we waarachtig kerk zijn. Als het Woord van de Koning heerschappij heeft. Kerk en Koninkrijk Gods hebben alles met elkaar te maken. Denk aan de verklaring van de tweede bede: Bewaar en vermeerder Uw kerk, H.C., vr. en antw. 123.

Ds De Jong zegt: „Ik wil radikaal af van de gedachte dat wij de ware kerk zijn in onderscheiding van anderen.” Goed. Maar we willen toch wel graag ware kerk zijn?

Bij het lezen van de causerie moest ik denken aan wat Prof. K. Schilder dikwijls zei: de kerk is geen genadewinkel. Je lidmaatschap van de kerk wordt in de gedachtengang van ds De Jong vrij sterk bepaald door de vraag, of je je in je eigen kerk aangesproken voelt. Als bepaalde dingen in andere kerken iemand meer aanspreken dan wat zijn eigen kerk hem biedt en hij besluit bij ons weg te gaan, biedt hem dan een waardig christelijk uitgeleide.

’t Hangt er wel sterk van af, waar zo iemand heengaat. Als het een keus is voor een kerk of groep, waarvan je weet: dat is geestelijke verarming, zou ik ’t er niet zo makkelijk mee hebben. Natuurlijk, als iemand wil heengaan, zullen we hem of haar niet kunnen tegenhouden, maar het is wel verdrietig. Want als we zeggen: ik geloof de gemeenschap der heiligen, dan spreken we toch ook van een verplichting tegenover elkaar, nl. dat ieder verplicht is zijn gaven tot heil en nut van de andere leden te gebruiken, H.C., vr. en antw. 55. De eerste vraag is toch niet: worden hier mijn religieuze behoeften bevredigd, en: wat heb ik aan de

kerk, maar: wat heeft de kerk aan mij? De kerk is het lichaam van Christus en daarvan geldt: het oog kan niet zeggen tot de hand: ik heb u niet nodig of ook het hoofd tot de voeten: ik heb u niet nodig, 1 Kor. 12 : 21. Laat ieder zich afvragen, of zijn behoefte wel legitiem is, als hij wil leven naar het apostolisch vermaan: ieder lette niet slechts op zijn eigen belang, maar ieder lette ook op dat van anderen, Filipp. 2 : 4.

Wat die gedachte van de kerk als genadewinkel betreft, tot zesmaal toe las ik in de causerie zoiets als „het nederlands gereformeerde” of „het eigene van de NGK”. Dat zou dan bestaan in de geringe traditiegebondenheid met behoud van de hoofdzaak (stelling 5) en ook een stapje terug ten aanzien van het Schriftgezag (stelling 4). We hebben dus iets eigens, dat bij anderen niet te vinden is. Ik kan met die redenering niet instemmen. Het komt er voor ons op aan, kerk van de Here Jezus te zijn. „Om kerk te blijven”, zei prof. C. Veenhof. Daarom ging het ons in 1944. En ook in 1967.

„Is het werkelijk waar, dat wij het ons niet kunnen veroorloven om van andere kerken iets goeds te zeggen? Ik dacht, dat we hartelijk dankbaar moeten zijn. En ook zijn – voor goede dingen in andere kerken. Ik heb niet alleen ds De Jong enkele malen gehoord in de middagpauzedienst van de Stichting Alledag-Kerk, waar hij sprak over onderwerpen als de duivel en de hel en een andere kerk – live – over onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Het was voortreffelijk. Maar in een dergelijke dienst hoorde ik niet lang geleden Prof. Verkuyl over het begin van Jes. 40 : een krachtige verkondiging van het eeuwig blijvende Woord van God tegenover alle menselijke ideologieën. Het was hartverwarmend. En wat de (vrijg.) geref. kerken betreft, hun kerkboek verdient in veel opzichten

waardering. Ook de formulieren van de chr. geref. kerken worden bij ons dankbaar gebruikt."

Geringe traditie gebondenheid. Daarbij is wel te vragen: wat verstaan we onder de traditie?

Over de overlevering spreekt de Schrift in meer dan één zin. Paulus prijst de Korinthische gemeente hierin, dat zij aan de overleveringen zo vasthoudt, als hij ze haar overgegeven heeft, I Kor. 11 : 2. En bekend is het begin van de brief van Judas: de vermaning, tot het uiterste te strijden voor het geloof, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is. Daarnaast spreekt de Schrift ook over de overlevering der ouden. Die traditie stelden de joodse Schriftgeleerden op één lijn met de geopenbaarde geboden van God. Die twee, de overlevering der ouden en de geboden van God waren dikwijls met elkaar in strijd, zodat de Here Jezus kon vragen: waarom overtreedt ook gij het gebod Gods vanwege uw overlevering?

Traditionalisme is ellendig. Maar de kerk kent ook een traditie, waar veel goeds van is te zeggen. ik denk aan de belijdenisgeschriften en de overgeleverde formulieren van doop, avondmaal, enz., de liturgische formulieren. Die getuigen van schriftuurlijke wijsheid. De kerkboeken met bijbel en liedboek duwen belijdenis en formulieren naar de achtergrond.

Dat is verarming. Geringe traditie-

gebondenheid is zonder meer bepaald geen verdienste.

En dan: met behoud van de hoofdzaak. Maar wat is nu precies de hoofdzaak? Als we denken aan de strijd in de kerk van de 19e eeuw over „geest en hoofdzaak”, is dit een zinnige vraag.

De grootste moeite blijf ik hebben met stelling 4: „Ten aanzien van het Schriftgezag moeten wij een stapje terug, willen wij niet in steeds kleinere groepjes van gelijkgezinden uiteenvallen”.

Op de jaarvergadering van ons blad herinnerde ik aan H. Bavinck, die in zijn Gereformeerde Dogmatiek schrijft (4e druk, I, 423): „Het gezag der Schrift is ten allen tijde in de Christelijke kerk erkend, Jezus en de apostelen geloofden aan het Oude Testament als het Woord Gods en schreven daaraan toe een goddelijk gezag... Wat de apostelen geschreven hebben, moet zoo worden aangenomen, alsof Christus zelf het geschreven had, zeide Augustinus. En Calvijn verklaart in zijne uitlegging van 2 Tim. 3 : 16, dat wij aan de Schrift eandem reverentiam (dezelfde eerbied, J. W.) verschuldigd zijn als aan God”.

Ds De Jong heeft gezegd, dat hij de woorden van art. 4 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis, waar van de kanonieke boeken beleden wordt „waar niets tegen valt te zeggen” niet meer voor zijn rekening kan nemen. Hij is van

mening, dat er wel wat tegen valt te zeggen.

Nu waarschuwt hij in zijn causerie tegen het elkaar beschuldigen van Schriftkritiek en ontrouw aan dit of dat. Voor die waarschuwing ben ik gevoelig en we moeten inderdaad dat maar niet te snel doen. Maar ds De Jong heeft toch kritiek op de Schrift?

Als hij de vraag stelt: „Is het werkelijk de bedoeling van de Schrift om ons te binden aan een voorbijgevoerde cultuur?” dan zeggen we van harte: nee, natuurlijk niet. Maar als hij in de toelichting op dezelfde stelling zegt: ik geloof er niets (meer) van dat we aan de „zwijgteksten” van Paulus voor de vrouw in de gemeente gebonden zijn, dan gaat het daar niet over een voorbijgevoerde cultuur, want de apostel grondt dat gebod op de scheppingsorde: want eerst is Adam geformeerd, en daarna Eva, 1 Tim. 2 : 13.

Als ds De Jong in Opbouw van 20 mei schrijft over: „Eerst de Jood maar ook de Griek”, zegt hij: Men zou zich de vraag kunnen stellen of deze kunstspreek van Paulus zich niet voor nog andere invullingen leent. Bijvoorbeeld: „Eerst de man, maar ook de vrouw”. Maar dat is m.i. een konstruktie van ds De Jong, die hij opdringt aan de Schrift. Het beroep van Paulus op de scheppingsorde is zo niet weg te exegetiseren.

Inderdaad bedoelt de Schrift ons niet te binden aan een voorbijgevoerde cultuur. Maar evenmin bindt de HERE ons aan de tegenwoordige cultuur. Wij zijn vreemdelingen op aarde. Wij, in 1988, evenzeer als onze broeders en zusters in de gemeenten van de eerste eeuw na Christus.

We laten toch ons antwoord op de vraag, die ds De Jong noemt, niet bepalen door de hedendaagse cultuur? We zeggen toch ook niet: verreweg de meeste jongeren gaan samenleven vóór het huwelijk; dat moeten wij nu ook aanvaarden en ons niet langer gebonden weten aan de voorbijgevoerde cultuur, waarin samenwonen vóór het huwelijk verkeerd gevonden werd? We zoeken voor zulke vragen het antwoord van de Schrift, en dan zakken we niet weg in onbenulligheden. De kerkeraad van de Ned. Geref. Kerk te Amsterdam-Centrum heeft indertijd een duidelijk besluit genomen over deze zaak, waar ik erg blij mee was.

Als bewijs voor zijn stelling, dat er wel wat tegen de Schrift valt te zeggen, noemde ds De Jong in de discussie ook dit: Die deel krijgen aan de opstanding uit de doden, huwen niet en worden niet ten huwelijk genomen... Immers, zij zijn aan de engelen gelijk. Engelen huwen niet.

Maar in Gen. 6 lezen we van de zonen Gods, dat zij zich vrouwen namen uit de dochters der mensen, wie zij maar verkozen. Met die zonen Gods zijn engelen bedoeld. Uit deze verbintenissen zouden dan de „reuzen” zijn voort-

G. van den Brink, Veenendaal

Pastorale Notities

Eerst drinken, dan te drinken geven

Ik zou een verhaal vertellen over de belofte dat wie uit Christus drinkt tot een fontein van levend water wordt. Eerlijk gezegd is het niet van mij. Amice G. van Oene vertelde het, toen we in onze studietijd een keer op de koffie genodigd waren bij professor en mevrouw Veenhof. Het gesprek kwam als vanzelf op wat ik voor mezelf nog altijd noem de meest onvergetelijke kerkdienst die ik ooit heb meegemaakt: die waarin professor Holwerda na de dood van zijn dochtertje voor het eerst weer voorging en zijn nieuwgeboren meisje doopte en toen preekte over psalm 139: Here, Gij doorgrondt en

kent mij... Ik heb onder deze heerlijke verkondiging hooggeleerde heren zien huilen. De preek is later gepubliceerd in het bundeltje „Om Uwentwil Getroost”. Amice van Oene vertelde van een oud vrouwtje. Ze woonde op een hofje. En het was haar dagelijkse verdriet dat ze geen vrijmoedigheid vond om met een buurvrouw te spreken over de Here. Van tijd tot tijd klomk van de kansel de oproep om vrijmoedig te getuigen. Dan verdiepte zich haar schuldgevoel: ze kon het niet. Dat veranderde als door een wonder op die heerlijke zondag. De Here werd zo rijk in Zijn Woord, en zo groot en zo goed (Gij kent mijn zitten en mijn opstaan. Gij verstaat van verre

mijn gedachten...) dat dat vrouwtje na de dienst zo snel als haar benen haar dragen konden naar haar buurvrouw vloog en daar de hele preek vertelde. Ze had gedronken! Met volle teugen had ze gedronken uit God. En ze was er toch van opgeknapt! Ze was er compleet een ander mens van geworden. Het water des levens begon op te borrelen in haar onder de hoge druk van de Geest (levenswater!). Ze kon het niet meer inhouden. Dat water deed het. De eis doet het. De belofte, de uitnodiging, doet het! Het levenswater zelf. Vandaar mijn vraag aan jullie, „Lieve kranen en gloeilampjes”: heb je nog dorst en drink je nog, uit God? Vergeet deze simpele geschiedenis niet. Eerst drinken! Dan te drinken geven!

gekomen. Om verschillende redenen acht ik deze verklaring verwerpelijk. De voornaamste reden is voor mijn besef, dat die verklaring het gezag van het Woord aantast, i.c. het vleesgeworden Woord. Als onze Heer zegt, dat engelen niet huwen, dan is daarmee uitgemaakt, dat wie hier van huwelijken van engelen en vrouwen gesproken wil zien, een verkeerde verklaring geeft. Het gaat bij het Schriftgezag niet om een kleinigheid. Bij de toelating tot de dienst des Woords tekent een kandidaat het „Ondertekeningsformulier voor de dienaren des Woords”. Dan is het toch vreemd, als een predikant, die de theologische studie begeleidt, hardop zegt: ik kan die woorden uit art. 4 NGB niet meer voor mijn rekening nemen.

En wat bereiken we nu met die telkens herhaalde kritiek op de Schrift? Wat betekent dit voor de opbouw van het geloof? We zijn er vaak nog naast, zoals in het geval van Gen. 6. En als er dingen zijn, die wij niet verstaan en waarin we tegenstrijdigheid zien, dan is het goed eerlijk te zeggen: non liquet, de zaak is niet duidelijk.

Want het gezag van de Schrift is geen bijkomstigheid. Ds De Jong wijst in stelling 4 op het gevaar, dat we bij het uitblijven van eenstemmigheid inzake verschilpunten onder ons onze geestelijke en kerkelijke eenheid om bijkomstigheden op het spel zetten. Maar als we ten aanzien van het gezag van de Schrift een stapje teruggaan, dan zetten we zeker onze geestelijke en kerkelijke eenheid op het spel.

De redactie ontving

B. Kamphuis, Klare taal. De duidelijkheid van de Schrift. Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar in de Dogmatiek en de Symboliek aan de Theologische Universiteit van de Gereformeerde Kerken in Nederland te Kampen. Kamper Bijdragen deel XXIX. 56 blz., f14,90; uitg. De Vuurbaak, Barneveld.

Dr A. Th. van Deursen, De ondergang van de Armada. 32 blz., f6,90; Willem de Zwijgerstichting, Postbus 10049, 7300 GA Apeldoorn.

P. A. te Velde, Popmuziek. In gesprek met jongeren. 48 blz., f8,60; uitg. Willem de Zwijgerstichting, postbus 10049, 7300 GA Apeldoorn.

Drs R. Th. de Boer, Israël niet te vergeten. Joodse volk en kerk in bijbels licht. 240 blz., f24,90; uitg. Oosterbaan en le Cointre, Goes.

Henk van der Ent, (samenstelling) Maria Magdalena, een bron van inspiratie. Gedichten. 58 blz., f14,90; uitg. J. H. Kok, Kampen.

W. Steenbergen, Rijswijk

Ik mag er zijn

Om te beginnen wil ik graag de titel van m'n verhaal toepassen op mijzelf. Ik ervaar het als een voorrecht dat ik er zijn mag, hier op uw ontmoetingsdag. Geen predikant van uw kerken, maar wel sinds 1965, toen ik in Eindhoven kwam, en ook later in Groningen en nu in Rijswijk, van harte betrokken bij de verhouding tussen uw kerken en de mijne. Daarom ben ik vandaag erg dankbaar dat ik er zijn mag!

Intussen zitten we daarmee al ongemerkt bij het probleem dat in de titel ligt opgesloten.

Als ik namelijk mijn dankbaarheid uit dat ik er zijn mag, ben ik daarmee een vreemde eend in de bijt van de hedendaagse wereld! Want die vier woordjes „ik mag er zijn” geven kort en krachtig en stuk modern levensgevoel weer. Alleen: men bedoelt het dan niet als een voorrecht waarvoor je erkentelijk zou moeten zijn, maar als een recht waarop je aanspraak kunt maken.

Je kunt het beluisteren in allerlei toonaarden en uit allerlei richtingen. Van jongeren. Van vrouwen. Van groepen in bepaalde kerken. Van het kind dat z'n eigen weg gaat binnen of buiten het ouderlijk huis. Van het gemeentelid dat zich niets laat voorschrijven maar eigen keuzen wil maken.

„Ik mag er zijn”: het is een roep van velen, om ruimte voor zichzelf, om vrij en onafhankelijk te kunnen zijn. Om eigen wezen te kunnen ontplooiën, en eigen mogelijkheden naar eigen inzicht te kunnen benutten. Een van de laatste voorbeelden daarvan is wat genoemd wordt de „ultra consumer”. Zijn inkomen is boven modaal maar ambitie voor een topfunctie heeft hij niet. Liever gebruikt hij het geld dat hij nu verdient om er goed van te leven en zichzelf door dure aankopen te bevestigen, onder het motto: Ik heb er hard voor gewerkt, dus het komt mij toe.

Nu, als mensen zo poneren dat ze „er zijn mogen”, is dat dus beslist niet een zaak van dankbaarheid, of van het besef: wie ben ik, dat ik dit mag... Want tegen wie zou je dat moeten zeggen? Wie zou je ervoor moeten bedanken, alsof het een gunst en een voorrecht is dat je er zijn mag? Ik heb toch het recht om er te zijn? Ik mag toch opkomen voor mijzelf, en mij verdedigen tegen ieder die de door mij geclaimde ruimte zou willen inperken? Wie anders dan ik zelf mag immers bepalen dat ik er mag zijn en hoe ik er mag zijn?

Geen bindingen

Daarom is de keerzijde van het „ik mag er zijn” ook de afweer van elke binding die deze ruimte in gevaar zou brengen.

Binding aan gezag. Aan ouders. Aan een vast patroon van normen. Aan kerk of gemeente. Aan een huwelijk voor het leven. Aan God – althans die God die Zelf zou willen bepalen hoe het tussen Hem en mij moet toegaan. Allemaal bindingen die de echte zelfontplooiing kunnen verhinderen! Begeef je daar dus niet te diep in, of ontworstel je eraan. Durf gewoon jezelf te zijn!

Het zal ons niet moeilijk vallen om in veel van dit alles een geestelijk motief te ontdekken dat het onze niet kan zijn. En we kunnen het spoor van dat motief terug volgen door de geschiedenis. Dan komen we bij de franse revolutie. En daarvoor bij de Verlichting van de 17e/18e eeuw. En nog verder terug bij renaissance en humanisme van de 15e/16e eeuw. Eigenlijk één grote beweging waarin je ziet hoe het „ik” van de mens zich ontdoet van bindingen die het als ketenen van slavernij gaat ervaren, onder het motto: ik verkies de vrijheid!

En laten we dan ook maar radicaal teruggaan, naar het begin. Naar het paradijs, waar Gods grote vijand ons gezet heeft op dit spoor: dat wij er ook mogen zijn. En dat we ons daarom niet door God moeten laten drukken in de hoek van het afhankelijk-zijn van Hem en wat Hij wil.

Zo komen we dan uit bij woorden als „hoogmoed” en „opstand tegen God”. Prof. Berkhof spreekt van „Godsverduistering”: zoals de maan bij tijden zich tussen de zon en de aarde schuift en het zonlicht verduistert, zo verduistert het dogma van de autonomie van de mondige mens het licht van God.

Bij die typering kunnen we ons goed aansluiten en we hebben dan een duidelijk oordeel geveld over de levenshouding van de moderne mens.

Alleen: hoe nu verder? Hoe gaan we dan om met die mens van onze tijd, die we soms heel dicht bij ons waarnemen, misschien zelfs in eigen familie of gezin? Zullen we hem veroordelen, afkeuren, en verder links laten liggen?

Hebben we hem niets méér te bieden dan dat?

Schapen zonder herder

Als Jezus goed kijkt naar de schare van

zijn tijd, ziet Hij ze als „schapen zonder herder”. Dat mogen we ook wel zeggen van de mondige mens van onze tijd – en dat is dan niet alleen een kwestie van *nood* maar ook van *schuld*. Schuld van diegenen die geroepen waren hun herders te zijn – maar ook eigen schuld. Ze zijn niet alleen het slachtoffer van misleiding. Ze zijn ook zelf afgedwaald van God, de enige goede Herder. Toch staat er dan in het evangelie niet dat Jezus die herderloze schapen veroordeelt, maar dat Hij met ontferming over hen bewogen is – want ze waren voortgejaagd en afgemat (Mattheüs 9:36).

Zijn die woorden ook niet van toepassing op de mens van onze tijd? Want het is zeer vermoeiend om voortdurend jezelf te moeten waarmaken – terwijl je tegelijk geen antwoord hebt op de vraag „wie ben ik eigenlijk?”.

Die vraag komt van buiten af, uit de samenleving, waar je steeds meer een nummer wordt in het grote geheel, een gegeven in de computer, speelbal (voor eigen gevoel) van ongrijpbare machten die je manipuleren en waar je geen weer tegen hebt. Je hebt een goed diploma en bent een mens met capaciteiten maar zonder werk. Er is geen vraag naar je. Of je hebt wel werk vandaag nog. Maar wie weet hoe het over een half jaar is? En je doet daar niets tegen. Wie ben jij nog?

Die vraag komt ook van binnen uit. De mens van deze tijd is voor zichzelf zo vaak een probleem. Zonder band met het verleden, zonder hoop voor de toekomst, dwarrelt hij als een losse sneeuwvlok in het heden. Daarin weet hij zichzelf dan nog wel redelijk te vermaken. Maar hij heeft dat ook nodig om de vraag naar de zin van z'n leven te kunnen onderdrukken! En het aantal mensen voor wie die vraag toch te machtig wordt neemt toe. Ieder die te maken heeft met hulpverleningswerk weet er van.

Daarom heeft de *onwil* om bindingen aan te gaan ook te maken met *onmacht*.

Onmacht om tot een echte relatie te komen én het daarin vol te houden. Want als je niet weet wie je zelf bent weet je ook niet wat je aan de ander te geven hebt. Is het dan een wonder dat zoveel verbintenissen op de klippen lopen? Wat jongeren weer schuw maakt om er aan te beginnen. Ze hoeven vaak maar bij eigen kennissenkring te blijven om het op hun vingers te kunnen natellen: die zijn niet meer bij elkaar, en die niet, en die niet, en die... ja, die nog wel. Nog wel – daar ligt een stukje wanhoop in. Laatst hoorde ik zo'n jongere zeggen: je kunt misschien nog beter alleen blijven. Getrouwd zijn is veel te gevaarlijk...

Eenzaamheid

Er is dus niet alleen de hoogmoed van de moderne mens, maar ook zijn onstellende eenzaamheid. Vindt u het niet kenmerkend: het beeld van de jongere of oudere die temidden van de menigte z'n weg gaat met de koptelefoon van de walkman op het hoofd? Opgesloten in eigen wereldje. Geïsoleerd van anderen. Eenzaam. Ontoegankelijk. Met een uitstraling die zegt: Laat me met rust! Niet storen s.v.p. En worden ze toch gestoord, dan gedragen ze zich ook gestoord. Denk aan de agressie in de omgang met elkaar, vooral in het verkeer.

Daar zit die éne mens in het koninkrijkje van zijn auto – misschien het enige terrein waar hij nog wat macht heeft. Maar hij zit er ook alleen met de problemen en frustraties en onzekerheden, die dan juist de kop kunnen opsteken, en die zich niet laten overstemmen door het geluid uit de autoradio. Hoe kun je die gevoelens dan anders afreageren dan door je rijgedrag – zodat ieder op de weg die jouw stukje macht te na komt er van langs krijgt? Schapen zonder herder, die elkaar naar het leven staan.

Zijn we er klaar mee, als we ze correct een plaats hebben gegeven in het vakje: mensen die verkeerd zitten – en het daarbij laten?

Moeten we er niet met heel ons hart over denken hoe we aan die mens van onze tijd duidelijk kunnen maken dat er een Herder is die jou zoekt, en bij wie je leven komt in het rechte spoor van rust en veiligheid en verkwikking, en bij wie je ook op de echte manier jezelf kunt zijn?

Want dat is het laatste dat ik vanmorgen wilde zeggen.

Je mag er zijn: belofte van het evangelie

„Ik mag er zijn” – het is niet alleen een stuk modern levensgevoel, of een influistering van de duivel. Het is ook een thema van het evangelie.

Want weet u dat de duivel vaak met dezelfde dingen bezig is als God? Wat hij aan de orde stelt is nooit origineel. Het is altijd de caricatuur, de verleugening van het goede dat God met de mens voor heeft!

En zo is het ook hier. Gods vijand heeft de mens willen wijs maken dat de Schepper het zijn kind, de mens, niet zou gunnen om er te zijn, om zichzelf te zijn. En dat je, om dat te bereiken, los van God moest komen. Maar het is een leugen. Aan het begin van onze mensengeschiedenis staat die God die gewild heeft dat wij er zouden zijn, en dan niet als zijn willoze slaaf maar als vrije bondgenoot. Verbonden aan Hem, luisteren naar zijn Woord – jazerker. Maar dat is geen knellende band. Dat is juist de enige ruimte om zich als mens te kunnen ontplooien. En toen wij mensen die woorden „Ik mag er zijn” gingen

misbruiken door ze op het spandoek van onze revolutie te schrijven, heeft God daar niet op gereageerd met een vernietigend oordeel maar met het redende evangelie.

Zodat de verloren zoon die tot zichzelf komt en terugkeert en zegt: ik heb gezondigd, tot zijn verrassingervaart: ik mag er weer zijn! Wat ik als recht verspeeld had, krijg ik nu als een grote genade. Ik word aanvaard als kind aan huis bij Vader. En nu weet hij hoe hij zich vergist heeft door te denken dat het Vaderhuis een gevangenis was. Juist de vrijheid die hij zelf gekozen had liep uit op slavernij, op eenzaamheid. Alleen binnen de muren van Vaders liefde kom je eindelijk echt tot je recht.

Als ik het zonder beeldspraak wil zeggen zoek ik de brief aan de Galaten op. Die brandende brief van Paulus, over de rechtvaardiging door het geloof alleen. God heeft ons er voorgoed van vrij gemaakt dat we onszelf zouden moeten waarmaken. Een mens mag er zijn – niet om wat hij zelf is en doet – maar alleen om wat Christus voor hem heeft gedaan.

In die brief zien we dan ook de verloren zoon die van de Vader het feestkleed heeft aangekregen, en dat kleed heet Christus. „Want gij allen die in Christus Jezus gedoopt zijt hebt u met Christus bekleed” (Gal. 3:27). En dan gaat Paulus zo verder: „Hierbij is geen sprake van Jood of Griek, van slaaf of vrije, van mannelijk of vrouwelijk: gij allen zijt immers één in Christus Jezus” (v. 28).

Let op die drie groepen: Griek, d.w.z. niet-jood, slaaf en vrouw. Ze komen ook voor in het ochtendgebed waarin de joodse man God dankt dat Deze hem niet gemaakt heeft als niet-jood, niet als slaaf en niet als vrouw. Want door de bepalingen van de wet konden deze drie groepen er in de dienst van God niet echt bij horen. Waar de wet het laatste woord heeft, daar is de éne mens méér dan de andere en de ander minder dan de één op grond van wat de één wel is en heeft en de ander niet.

Maar waar de genade heerschappij krijgt valt dat weg – want daar is Christus alles. En niets van wat jij zelf hebt of bent kan jou dan nog een plus of een min geven ten opzichte van anderen. Want in de gemeente die het lichaam van Christus is geldt nu: dat iedereen er zijn mag, zonder onderscheid – en tegelijk in een grote verscheidenheid, ieder naar eigen gave. Want de Geest drukt het eigene van ieder mens niet weg, maar brengt het juist tot bloei. Als de voet zou zeggen: omdat ik niet de hand ben, behoor ik niet tot het lichaam, vergist hij zich. En als het oog zou zeggen tot de hand: ik heb u niet nodig, is dat ook een vergissing. Lees het maar na in I Cor. 12. Voet en hand en oog: ze mogen er allemaal zijn, omdat ze allen nodig zijn in de dienst aan God en aan elkaar. Dan is het „ik mag er zijn” geen wapen om de ander neer te slaan maar een uitge-

stoken hand om de ander op te richten, in de dienst van de liefde.

Maar wat is dat onderwijs van het evangelie slecht ter harte genomen!

Door de wereld? Jazeker! Want ga de bevrijdingsbewegingen maar na: van de burgers, de arbeiders, de vrouwen, de jongeren, de zwarten. Allemaal hebben ze geroepen: wij mogen er zijn! – en ze hadden er ook reden voor. Want ze hadden allemaal te lijden onder een ontzettende scheefgroei. Waarbij mensen werden neergedrukt in een knechtende onderdanigheid. Helaas: zo gauw ze zich daaraan ontworsteld hadden brachten zij op hun beurt weer anderen in een toestand van onvrijheid en verdrukking...

Maar de christenen dan? Hebben die het evangelie hierin wel goed verstaan? Is de kerk in deze wereld die gemeenschap waarin ieder er voluit zijn mag: oud en jong, man en vrouw, gezonden en gehandicapten, blanken en zwarten?

Je kunt bij elk van die woordparen zeker wel vragen stellen en ook echte gevaren aanwijzen. Maar moeten we niet erkennen dat de gemeente van de Here Jezus nog in menig opzicht een inhaalmanoeuvre moet maken, om aan mensen in al hun verscheidenheid die plaats te geven die God voor hen bedoelt heeft?

Een boek als „Bijtijds leren geloven”, afkomstig uit de rechterflank van de Gereformeerde gezindte, heeft dat heel duidelijk gemaakt als het gaat om de plaats van de jongeren in de kerk. (1) En dan heb ik nog niet eens de immense vragen genoemd die te maken hebben met arm en rijk in deze wereld. Hoe zullen wij die zoveel hebben, aan de mensen die aan de onderkant van het bestaan leven duidelijk maken, metterdaad, dat ook zij er mogen zijn? De brochure die collega G. van den Brink aan die vragen wijdde, „Gedeeld geld gedijt goed”, mag ons allemaal wel goed wakker maken.

Opdracht

„Ik mag er zijn”: het is niet in de eerste plaats een kreet waartegen we ten strijde moeten trekken. Dat ook! Maar we zullen die strijd het beste voeren als we die vier korte woordjes in de eerste plaats horen als een opdracht die Christus ons geeft ten opzichte van elkaar en van anderen.

Want er is geen betere manier om de duisternis te bestrijden dan: het licht te laten schijnen.

Als de gemeente van Christus maar de plek is waar mensen er om Jezus' wil zijn mogen. Waar ze aanvaard worden zoals ze zijn en zich mogen ontplooiën zoals God hen bedoeld heeft. Dan zal die gemeente Gods licht laten schijnen tegen de duisternis van de wereld in. En zo een voorteken zijn van de dag waar-

waarop van ieder die bij Christus hoort zal gelden:

„Ik zal het welkom horen van mijn Koning/en jaar aan jaar verblijven in zijn woning”.

Dat mag er zijn – voorgoed.

(1) L. van Driel en I. A. Koe, *Bij-tijds leren geloven. Verkenning van het educatieve klimaat in een drietal kerkelijke gemeenten te Kampen 1987.*

Boekbesprekingen

Gereformeerde Missiologische Opleiding

Missiologische thema's – 1986: Het zondebegrip in de moderne missiologie. Kampen: Van den Berg, 1987. Prijs: f13,50; pag. 72.

De GMO verbonden aan de Theol. Universiteit in Kampen (Broederweg) heeft een tweede deeltje laten verschijnen in de serie Missiologische thema's. Ook nu weer treffen we een tweetal lezingen aan waarin het thema van een theologische en niet-theologische kant wordt benaderd. Drs. L. J. Joosse en drs W. C. van der Horst hebben zich op gedegen wijze van hun taak gekwetend en ik kan dan ook dit door Van den Berg uitgegeven geschriftje van harte aanbevelen. Wel is dit deeltje iets minder toegankelijk voor de theologisch minder geschoolde lezer dan het vorige. Maar daardoor wint het aan aantrekkelijkheid voor hen die wel ietwat thuis zijn op zendingstheologisch terrein. Geen bezwaar dus. Drs Joosse gaat na hoe in de zog. Kerkgroei-school uit Amerika gedacht wordt over de zonde en dat in verband met de vraag naar de mogelijkheid van bekering en zo van kerkgroei onder de volkeren.

Drs Van der Horst wil in aansluiting aan Ton Lemaire criteria ontwikkelen om culturen ten opzichte van elkaar te kunnen beoordelen – universeel geldende criteria, voor de hele mensheid geldig en dit ook nog vanuit een christelijke optiek. Ik geef eerst aandacht aan Joosse's artikel; ik weet daar het meeste vanaf en zendingstheologie is nu eenmaal een buitengewoon aardig vak waarover ik niet snel ben uitgepraat.

Ik ben bepaald gelukkig met Joosse's keuze om het zondebegrip na te gaan bij deze zeer invloedrijke evangelische zendingstheologische beweging, die ook in de wereld van de nederlandse evangelischen toonaangevend is.

In 1979 heeft drs W. C. Moerdijk in de christ. geref. bundel 'Uw knecht hoort' al enige aandacht besteed aan deze school van Mc.Gavran, maar Joosse snijdt hier m.i. een nog fundamenteeler kwestie aan: hoe denkt men hier over de

zonde in verband met het zendingswerk? Hij meent en dat gedocumenteerd dat men hier toch te optimistisch is, te ondiep nadenkt over de zonde en haar gevolgen juist ook in het kader van zendingswerk.

Volgens deze theologische school moeten de nog niet bereikte volkeren gezien worden als te winnen mensen, groepen, culturele eenheden. De zaak is de juiste methodiek te vinden om hen te bereiken, om zo de oogst binnen te kunnen halen. De struikelblokken op de weg naar geloof en bekering zijn dan ook met name sociaal en niet theologisch van aard. En de methode die men voorstaat is die van het zich aanpassen aan de cultuur van de mensen die men bereiken wil. Hier krijgen culturele anthropologen een geweldige vinger in de zendingstheologische pap. Joosse gaat vrij diep in op een belangrijke denker in deze school, Charles Kraft. Uitgaande van de dynamisch-equivalente vertaalmethode ontwikkeld door Eugene Nida (van de Groot Nieuws Bijbel) ontwikkelt Kraft een zeer boeiende kruiskulturele communicatie methode, waarin echter volgens Joosse een door Tillich beïnvloed openbaringsbegrip een rol speelt. Helaas kan ik daar nu niet verder op ingaan. De verwijzing naar Tillich vind ik interessant maar ik zou daar toch nog wat steviger bewijsmateriaal voor willen zien. Dat het Amerikaanse pragmatisme niet werd genoemd, viel me op.

Maar terecht laat Joosse zien dat in deze methodiek, waarin sprake is van een zeker cultureel relativisme, voor het spreken over de zonde veel te weinig plaats over blijft. Natuurlijk weet Joosse wel dat hij de Kerkgroei-school niet zal overtuigen; hij zal het verwijt krijgen dat hij ethnocentrisch - west-europees bepaald bezig is. En natuurlijk liggen hier wel vragen. Joosse verantwoordt zijn eigen stellingname niet: in hoeverre is zijn schriftverstaan inderdaad beïnvloed op zijn minst door zijn eigen cultuur of zelfs subcultuur, die van de Gereformeerden in Nederland? M.i. behoort de hermeneutiek tot de belangrijkste studievelden van de missiologie.

Ik ben het overigens helemaal met hem eens dat de zonde - 'leer' van doorslaggevend belang is in de missiologie; en ik stem in met zijn inzet bij het verbond. Terecht noemt hij Joh. 16 : 8 een fundamentele zendingstekst. Een verkeerde visie op het bijbelse spreken over de zonde laat geen onderdeel van de missiologie onberoerd. Al met al, een waardevolle bijdrage aan de Gereformeerde missiologie.

Van der Horst's bijdrage heb ik met interesse gelezen. De vraag hoe culturen beoordeeld moeten worden is inderdaad een praktijk-vraag waar ook wij hier in Zuid-Afrika mee te maken hebben. De moderne idee dat alle culturen gelijkwaardig zijn, zeg maar: even goed, produkt trouwens van het westerse cul-

turele denken, is inderdaad onhoudbaar. Maar als men dit culturele relativisme verwerpt, moet men dan wel vervallen aan het ethnocentrisme: alle culturen worden beoordeeld naar zeg de westerse cultuur, die dan normatief zou zijn? Dat gaat natuurlijk ook niet meer. Daarom dat Van der Horst algemeen geldende criteria probeert te ontwikkelen, die universeel aanvaardbaar zouden zijn – en dat in aansluiting bij Ton Lemaire en K. Schilder, een wat wonderlijke combinatie, als u het mij vraagt. Helemaal geïntegreerd zijn beide denklijnen in Van der Horst's artikel dan ook niet. Maar boeiend is zijn poging wel.

Aan de criteria van Lemaire voegt hij een aantal specifiek-christelijke toe, als bij voorbeeld de mate van religiositeit van een cultuur, waarin hij zijn vertrekpunt neemt in God als Schepper, terwijl Lemaire niet verder komt dan de Natuur als laatste grootheid. Verder noemt hij nog in hoeverre een mens aan cultuur-beheer toekomt, in hoeverre een cultuur ontsloten wordt.

En met behulp van deze criteria vergelijkt hij dan de westerse en (west-)iranese cultuur. En zo weet hij te waarden en te veroordelen allerlei ontwikkelingen in beide culturen. Hoe men nu verder ook oordeelt over het resultaat van zijn poging tot universeel geldende criteria te komen, lezing van zijn artikel kan ons bewust maken van een zeer wezenlijke problematiek ook in de praktijk van onder andere zendingswerk. En dat vind ik eigenlijk nog wel het allerbelangrijkste.

In neem aan dat onze theologische studenten op de TSB ook ingeleid worden in de zendingstheologie; de in dit geschriftje aangesneden problematiek is bij uitstek geschikt om in zo'n kring behandeld te worden. Laten we niet denken: ach, zending, vreemde culturen – dat is allemaal ver van mijn bed.

Die vreemde culturen zijn in Nederland te vinden op een steenworp afstand.

En zending: dat is ons aller opdracht waar we ons ook bevinden.

B. Wielenga, Richmond

Reflection an international reformed review of missiology.

Adm. adres: Postbus 2232, 9704 CG Groningen, verschijnt vier maal per jaar voor de prijs van f40,-.

Graag wil ik in Opbouw een nieuw zendingswetenschappelijk tijdschrift aankondigen en aanbevelen. De naam *Reflection* betekent bezinning. En dat wil dit nieuwe tijdschrift stimuleren: bezinning op zending en dat vanuit een gereformeerd standpunt. De initiatiefnemer drs L. J. Joosse uit Groningen meent

dat dat hard nodig is, en ik stem daarmee in. Er wordt ontzettend veel nagedacht over zending, de theorie en de praktijk, maar over het algemeen zijn het niet de Gereformeerden die daar op systematische wijze mee bezig zijn. Vooral van evangelische huize en dan weer met name vanuit Amerika worden we overspoeld met literatuur over zending en evangelisatie. En hoeveel we daar ook van leren kunnen, zendingsbezinning vanuit de reformatische traditie blijft broodnodig, ook om al die evangelische literatuur te beoordelen. Ook binnen de zending van onze eigen kerken is er nog heel wat bezinning nodig, ook om allerlei ingeburgerde visies en opvattingen te toetsen. Dan zijn er talloze problemen waarmee de gemiddelde zendeling gekonfronteerd wordt, waar hij ook werkt; hier in Nederland of ginds in Zuid-Afrika, waar gezamenlijke bezinning vanuit de gereformeerde traditie wenselijk is.

Om daar een voorbeeld van te geven. In het eerste nummer schrijft prof. K. Deddens van Canada een artikel over de wenselijkheid om ook elders de psalmen te zingen op geneefse wijze. Er staat een reactie op dit artikel in van de hand van een schotse zendingsarts die dit goed geargumenteed afwijst, en ruimte vraagt voor de eigen culturele expressie van elk volk, zodat elk volk psalmen zingt in zijn eigen taal en op een wijze die bij dat volk past. Hier in Zuid-Afrika hebben wij als Natalse zendelingen ook een aantal psalmen berijmd in het zulu, en die worden gezongen niet op de geneefse wijze maar op een manier die bij de zulu past. Zo zingen we Ps 119 op de wijs van 'God save the queen', een wijs die zich daarvoor heel goed leent. Maar zo'n schijnbaar klein deel-probleem vraagt ook theoretische bezinning, waarin praktijk-mensen en bureau-mensen samenwerken.

Een ander onderwerp dat aan de orde komt in dit eerste nummer is de zendingsoopvatting van de Reformatoren. Veelal wordt gezegd dat mensen als Calvin toch eigenlijk niet missionair waren ingesteld. Joosse meent dat dat een visie is die is gebaseerd op een bepaalde, piëtistische zendingsoopvatting. Vanuit die 19e eeuwse visie op zending wordt dan iemand als Calvin beoordeeld. En dat lijkt hem onjuist. En ik zou hem daarin willen bijvallen. Hij heeft een aantal argumenten die de moeite van het overwegen waard zijn.

Dit tijdschrift is opgezet vanuit de vrijgeref. kerken maar in samenwerking met allerlei zendingsmensen vanuit andere gereformeerde en presbyteriaanse kerken wereldwijd. In de 'board of references' zitten mensen vanuit allerlei orthodox-reformatische kringen. En dat vind ik bijzonder waardevol, dat krachten worden gebundeld om gezamenlijk vanuit onze reformatische traditie na te denken over zending we-

KOLOFON

Redactie

Drs H. Algra
T. Hoekstra
Drs H. de Jong
Drs P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds K. Muller
Ds E. R. Postma
M. J. F. van der Wal

Adres van de redactie:

Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15, 8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17, 3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie:

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Tel. 03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v. Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging:

Aanmelding door overschrijving van min. f25,- contributie.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs:

(bij vooruitbetaling):
f52,- per jaar of f28,- per half jaar. Voor studenten f42,- per jaar. Buitenland f74,- per jaar of f99,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

50 ct. per mm. Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist. Tel. 03404-22452. Postbus 244, 3700 AE Zeist.

reldwijd met de bedoeling de nog onvoltooide zendingstaak met kracht aan te pakken. Er is nog zoveel te doen, maar dat vraagt allereerst bezinning ook op systematische wijze, wetenschappelijk verantwoord. Ik heb goede redenen om aan te nemen dat ook wij van ned. geref. huize in dit blad welkom zijn niet alleen als betalend abonnee maar ook om onze bijdrage te leveren aan de zo gewenste bezinning. Wat mij betreft probeert u eens een abonnement voor een jaar. Een goed initiatief en partikulier nog wel, moet beloond worden. En het blad is professioneel opgezet en keurig uitgegeven bij Scholma in Bedum.

B. Wielinga, Richmond

Kerknieuws

Theologische Studie Begeleiding

Onderstaand bericht is bestemd voor alle studenten, die theologie gaan studeren of de vooropleiding daartoe volgen.

Op 10 september a.s. begint het nieuwe seizoen voor de Theologische Studie Begeleiding (TSB). Deze begeleiding is opgezet vanuit de Ned. Geref. Kerken en bedoeld voor alle studenten uit deze kerken, die aan verschillende fakulteiten en hogescholen theologie studeren. De bijeenkomsten worden gehouden in de Theologische Hogeschool van de Chr. Geref. Kerken, Wilhelminapark 4 te Apeldoorn. De TSB beoogt:

- een aanvulling te geven op het studieprogramma,
- de kontakten tussen de studenten en de kerken te bevorderen, en
- de kontakten tussen de studenten onderling te bevorderen.

Gedurende het cursusjaar zijn er 9 bijeenkomsten op zaterdagen, onder leiding van de predikanten H. de Jong, O Mooiweer en H. Smit. De vergaderingen bestaan altijd uit twee gedeelten, nl. een preekvoorstel van één van de studenten en een lezing (incl. bespreking van beide). Eén keer per jaar wordt er een exegesedag gehouden; we buigen ons dan een zaterdag over een bepaald bijbelboek of -deel. In mei is er steeds een TSB-weekend. Naast de vaste onderdelen (preek en lezing) is er dan altijd gelegenheid de onderlinge kontakten te verstevigen.

We beginnen dit seizoen zoals gezegd op 10 september a.s. Dan worden ook zij verwacht, die dit cursusjaar beginnen met de studie theologie of zich daarop voorbereiden via een 'vooropleiding'.

Deelname aan de TSB is géén vrijblijvende zaak. Van elke Ned. Geref. theologie-student wordt verwacht dat hij/zij actief deelneemt aan het TSB-werk. Je kunt je opgeven als TSB-deelnemer door te bellen of te schrijven naar de sekretaris van de TSB: Jaap Dekker, Groeneweg 52, 3851 KB Er-

melo, tel. 03417-51229. De deelname wordt door onze kerken bekostigd. Het programma 1988/1989 volgt hieronder:

Programma 1988/1989 (wijzigingen voorbehouden)

10-09-88 Preek over Zondag 1 HC door Jaap Dekker. Lezing door drs H. Smit 'Bespreking van „Wet & Evangelie” van prof. dr. W. H. Velema. 08-10-88 Preek over Ex. 17, 8-16 door M. J. op den Brouw. Lezing door drs H. de Jong 'n.a.v. Jes.53 im Urchristentum van H. W. Wolff'.

12-11-88 Exegesedag over Habakuk 03-12-88 Preek over Openb. 14, 1-5 door Judith Mudde. Lezing door prof. dr. S. Griffioen 'Iets over de natuurlijke theologie'.

14-01-89 Preek over Zondag 32 HC door Dick Lagewaard. Lezing door drs H. Smit 'De zin van de tijd na Pinksteren (zending alleen of ook cultuuropdracht?)'.

11-02-89 Preek over Spr. 31, 1-9 door Hans v. Winkelhoff. Lezing door drs H. de Jong 'De Messias op aarde, n.a.v. „Christus op aarde” van prof. dr. J. v. Bruggen en „De weg van de Messias”, deel I en II van C. J. den Heyer'.

11-03-89 Preek over I Kor. 5, 6-8 door Jonathan Beeftink. Lezing door drs O. Mooiweer 'Pastorale inspiratie tot werkelijke communicatie'.

08-04-89 Lezing door D. J. Bakker 'Mag alles wat kan?' Preek over Zondag 46 H.C. door Sietse Veenstra.

26 t/m 27-05-89 Preek over 2 Kon. 19, 14-19 door Gottfried van Eck. Lezing door ds G. v. d. Brink 'De roeping tot predikant'. Lezing door drs H. de Smit 'Gereformeerde leer en depressiviteit'.

Wageningen

Een aantal maanden geleden werd ik persoonlijk weer eens bepaald bij de situatie van buitenlandse studenten in Wageningen. In een groot en riant 'IAC-gebouw' woont een vrij groot aantal buitenlanders, die een postdoctoraal programma volgen aan de Landbouw Universiteit.

Velen van deze studenten, komen uit de

landen van de „Derde Wereld”, soms uit landen waar er buitengewoon weinig verkondiging van het Evangelie mogelijk is.

Een aantal studenten en afgestudeerden in Wageningen hebben zich verantwoordelijk gevoeld voor deze situatie. Zo wordt er in het IAC-gebouw reeds een tiental jaren 's zondagsmorgens een Engelstalige dienst gehouden. Daarnaast is er onlangs een stichting '23' opgericht, die nader contact met (al of niet christen) studenten uit het buitenland nastreeft. In alle bescheidenheid begonnen, mag die stichting toch al heel wat vooruitgang in contacten constateren. Een speciale vraag namens die stichting: kent U (evt. hoort U zelf tot) christenen die in ons land wonen en uit een Derde Wereldland afkomstig zijn? Het zou fantastisch zijn, als een student uit de Filippijnen of uit Ghana (en vul elk ander land maar in) contact zou kunnen krijgen met mensen uit het land van herkomst. Juist omdat er - ondanks de uitstekende verzorging en het goede onderwijs - toch heimwee en eenzaamheid wordt ervaren zou contact met landgenoten heel goed kunnen zijn.

Voor alle goede verstaan moet worden gemeld dat we zulke 'buitenlandse Nederlanders of medelanders' zeker niet voortdurend zullen inschakelen.

We zouden het fijn vinden om voor de diverse landen en etnische groeperingen namen bij de hand te hebben.

Helpt U mee? S.v.p. opgeven bij Ferdinand Fahner, tel. 08370-17557 en Cath. de Stigter-Janse, tel. 08389-15487.

P. J. van Kampen

W. DE VENDT

en

M. J. DE VENDT-VAN RENSSSEN

hopen D.V. op dinsdag 19 juli a.s. 55 jaar getrouwd te zijn.

Wegens hoge leeftijd liever GEEN BEZOEK. Schriftelijke gelukwensen worden zeer op prijs gesteld.

Leopoldlaan 34 - 8072 CM Nunspeet.

Neem zelf een abonnement

U hoeft er niet (volledig) achter te staan om er (toch) voor te zijn.

☐ kennismakingsnummers

☐ abonnement

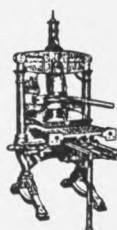
Naam:

Adres:

Postcode en plaats:

Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder postzegel) Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.

Opbouw
voor mij

drukkers sinds 1901

BIJ GEBORTE- EN HUWELIJKSKAARTEN
ONTVANGT U EEN AARDIGE ATTENTIE.

Drukkerij „Steenbergen”

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist - Tel. 03404-22452
Gevestigd sinds 1901

Boeken, Periodieken en
Handelsdrukkerij

● Plaats uw familieberichten
in dit blad